

เยือนพม่า :

บทสัมภาษณ์รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย

ภาวดี เขาวรสิทธิ์ สัมภาษณ์

- การเดินทางไปเยือนสหภาพพม่า ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์อย่างไร

การเดินทางไปเยือนพม่าในครั้งนี้ไปในฐานะเป็นคณะนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของประเทศไทย โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ เป็นหัวหน้าคณะ คณะที่ไปนั้นประกอบด้วย ผู้บริหารมหาวิทยาลัยในระดับอธิการบดี 4 ท่าน และมีรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน สำนัก ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยไปในฐานะแขกของรัฐบาลพม่า ซึ่งได้รับการต้อนรับอย่างสมเกียรติ สำหรับวัตถุประสงค์โดยทั่วไปนั้นก็เป็นการเยี่ยมชมเพื่อจะดูบรรยากาศของประเทศพม่า ซึ่งเราได้รับข่าวเกี่ยวกับเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองรวมทั้งไปศึกษาดูว่าสภาพสังคม เศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างไร แต่วัตถุประสงค์เฉพาะก็คือ ต้องการแสวงหาช่องทางในการที่จะสร้างความสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมและทางด้านวิชาการในระดับอุดมศึกษาต่อไป

- ในการเดินทางไปเยือนสหภาพพม่าครั้งนี้ ท่านรองฯ ได้มีโอกาสไปที่ใดบ้าง และได้พบกับบุคคลใดบ้าง

การไปเยือนพม่าในครั้งนี้ ใช้เวลาระหว่างวันที่ 21 - 25 กุมภาพันธ์ 2532 จุดที่ได้เยือนในพมานั้น ก็เป็นจุดสำคัญ ๆ ซึ่งทางรัฐบาลพม่าเตรียมการไว้ให้ เมื่อถึงเมืองย่างกุ้งก็บินตรงไปที่เมืองตองยี ซึ่งถือว่าเป็นเมืองใหญ่ และมีฐานะเป็นเมืองหลวงของรัฐฉาน จากตองยียิ่งไปที่เมืองมณฑะเล ซึ่งเป็นเมืองใหญ่และสำคัญมากอีกแห่งหนึ่ง จากมณฑะเลก็ไปที่ซีเกียงและพุกาม ที่พุกามนั้นถือว่าเป็นศูนย์กลางทางด้านอารยธรรมของพม่า จากพุกามก็ไปพะโคหรือที่เรียกว่าหงสาวดี แล้วจึงย้อนกลับมาย่างกุ้ง จากย่างกุ้งก็กลับประเทศไทย

สำหรับจุดสำคัญที่ได้ไปเยือนนั้น จุดแรกที่สุดก็คือที่เมืองตองยี ได้ดูสภาพโดยทั่วไปและได้ไปนมัสการสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา แล้วก็กลับมาพักที่โรงแรมที่ดีที่สุดของเมืองตองยีที่ตองยีเราได้หาโอกาสไปเยี่ยมชมสถานศึกษา

แต่ขณะนั้นวิทยาลัยที่ต้องปิดด้วยเหตุการณ์ทางด้านการเมือง จึงได้ดูเพียงแค่ตัวอาคารซึ่งสภาพอาคารเป็นลักษณะของอาคาร 2 ชั้น 2-3 หลัง ดูสงบเงียบไม่มีการเคลื่อนไหวอะไร นอกจากนั้นก็ไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ ซึ่งเป็นที่รวบรวมประวัติเกี่ยวกับเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ และประวัติทางการต่อสู้เพื่ออิสรภาพในพม่า

สำหรับที่เมืองมณฑลเหลนั้น ได้เยี่ยมชมส่วนที่เป็นแหล่งอารยธรรม มีส่วนปรักหักพังต่าง ๆ ที่เราได้เห็นอยู่ และได้ไปเยี่ยมชมมหาวิทยาลัยที่สำคัญมาก คือ มหาวิทยาลัยมณฑลเหล ซึ่งได้พบกับคณะผู้บริหารของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นระดับอธิการบดี และระดับคณบดี ได้พูดคุยกันถึงแนวทางที่จะสร้างความร่วมมือทางวิชาการ และเช่นเดียวกันมหาวิทยาลัยนี้ก็ยังคงปิดอยู่ จึงไม่มีโอกาสได้พบนักศึกษา ทำให้ไม่สามารถประเมินได้ว่าสภาพทางการศึกษาเป็นอย่างไร จากมณฑลเหลก็นั่งรถไปที่ซีเกียง ที่ซีเกียงนี้สถานที่สำคัญที่ได้ไปเยี่ยมชมคือสถาบันเพื่อการพัฒนากลุ่มชนของชาติ (The Academy for Development of National Groups) มีชื่อย่อว่า ADNG สถาบันแห่งนี้เป็นสถาบันที่จัดขึ้น เพื่อฝึกอบรมผู้นำชุมชน และฝึกอบรมคนที่จะออกไปเป็นครู โดยรับเด็กที่เป็นตัวแทนจากชนกลุ่มน้อยเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศพม่าทั้งหมด เท่าที่ได้รับฟังจากรายงาน มีตัวแทนจากชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ มาเรียน 54 เผ่าพันธุ์ด้วยกันเป็นเด็กที่มีอายุระหว่าง 14 - 19 ปี จัดหลักสูตรแบบโรงเรียนอยู่ประจำ เป้าหมายสำคัญก็คือเพื่อจะปลูกฝังความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียว

กันในชาติ สร้างเอกภาพของคนในชาติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประเทศพม่า มีความสนใจมากที่จะสร้างเอกภาพขึ้นมาในชาติ ด้วยเหตุที่ว่าคนในชาติของพม่านั้นมีชนกลุ่มน้อยอยู่มากที่อาจเป็นปัญหาต่อการปกครอง เช่น มอญ กะเหรี่ยง ไทยใหญ่ เป็นต้น เพราะฉะนั้นสถาบันแห่งนี้จึงเป็นสถาบันประเภทที่ให้การการศึกษาเพื่อปลูกฝังทัศนคติและความรู้สึกให้มองพม่าเป็นเพียงชาติเดียวร่วมกัน

จากนั้นก็ไปที่เมืองพุกาม เมืองพุกามนั้นกล่าวได้ว่าเป็นแหล่งอารยธรรมโบราณ ที่มีกำเนิดมาก่อนที่จะเกิดยุคสุโขทัยของประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นแหล่งอารยธรรมทางด้านพุทธศาสนา ซึ่งเป็นผลงานของพระเจ้าอนิรุท ซึ่งถือว่าเป็นพระเจ้าแผ่นดินอีกพระองค์หนึ่งของโลกที่ให้การสนับสนุนพุทธศาสนาอย่างสำคัญ เช่นเดียวกับที่พระเจ้าอโศกมหาราชได้ให้การสนับสนุนพุทธศาสนาในประเทศอินเดีย ที่เมืองพุกามเราได้เห็นสิ่งต่าง ๆ มากมาย อาจจะกล่าวได้ว่าความเจริญในอดีตหรือที่เรียกว่าอารยธรรม ที่พุกามนั้นมีความสำคัญและยิ่งใหญ่กว่าที่ได้มีโอกาสได้พบเห็นจากที่อื่น ๆ

ที่พะโคหรือที่เรียกว่าหงสาวดีนั้น ทางพม่าได้จัดให้ไปเยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา เราได้พยายามศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ก็ไม่ได้เห็นร่องรอยอะไรมากนัก เพราะชาวพม่าที่เป็นผู้พาไปก็ไม่สามารถให้ข้อมูลอะไรที่ชัดเจน

จากนั้นก็กลับมาที่ย่างกุ้ง ได้ไปนมัสการเจดีย์
ชเวดากองและได้ชมสถานที่โดยทั่วไปซึ่งได้เห็น
อะไรต่าง ๆ มากมาย ย่างกุ้งเป็นเมืองซึ่งมีความ
เจริญมากพอควรถ้าย้อนกลับไป 40-50 ปีก่อน
หน้านี้ แต่ในปัจจุบันจัดได้ว่ายังล้าหลังประเทศ
ไทยอยู่ จุดสำคัญที่สุดในย่างกุ้งคือได้ไปเยี่ยม
ชมมหาวิทยาลัยย่างกุ้ง และได้มีโอกาสพบกับ
ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยย่างกุ้งอย่างใกล้ชิด
มหาวิทยาลัยย่างกุ้งจัดได้ว่าเป็นมหาวิทยาลัย
ที่ค่อนข้างสมบูรณ์แบบ แต่เนื่องจากในช่วงปัจจุ-
บันมหาวิทยาลัยหยุดการเรียนการสอน จึงไม่มี
โอกาสได้พบนักศึกษา ส่วนที่ได้พูดคุยกับอาจารย์
มหาวิทยาลัยแห่งนี้พบว่ามหาวิทยาลัยได้พยายาม
ที่จะจัดการเรียน การสอน ในแนวทางที่จะนำไปสู่
การรับใช้ประเทศและพัฒนาสังคมโดยตรง มีศูนย์
วิจัย มีสำนักห้องสมุดที่ใหญ่โตพอควร สำหรับ
ศูนย์วิจัยที่มหาวิทยาลัยย่างกุ้งนั้นได้แจกเอกสาร
ให้ศึกษาด้วย เท่าที่ได้ฟังจากการบรรยาย และ
จากการศึกษาเอกสาร พบว่าที่ศูนย์วิจัยนี้ได้
ได้รับความช่วยเหลือพื้นฐานจากสหภาพโซเวียต
รัสเซีย ในการให้เครื่องมือการวิจัยทางวิทยา
ศาสตร์และในระยะหลังได้รับความช่วยเหลือ
จากประเทศญี่ปุ่น แต่ก็นับว่ายังไม่ก้าวหน้ามาก
นัก ส่วนแนวทางการวิจัยก็เน้นไปทางด้านวิทยา
ศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นสำคัญ สำคัญในการ
สนทนาแลกเปลี่ยนกับผู้บริหารของมหาวิทยา
ลัยย่างกุ้งนั้น ก็คือการแสวงหาแนวทางแลก
เปลี่ยนทางด้านวิชาการและวัฒนธรรมกันต่อไปใน
อนาคต

- การศึกษาในประเทศสหภาพพม่า โดยทั่วไปเป็นอย่างไร

เรื่องการศึกษาในพม่า เนื่องจากไม่มี
โอกาสได้เห็นอย่างชัดเจน คือไม่มีโอกาสได้พบ
นักศึกษา และมหาวิทยาลัยก็อยู่ในระยะปิด
ทำให้ได้ข้อมูลไม่มากนัก แต่ผมเองพยายาม
สอบถามจากผู้ที่อยู่ดูแลในระหว่างการเดินทาง
ซึ่งก็คืออธิบดีกรมการอุดมศึกษา สรุปได้ว่า
การจัดการศึกษาในพม่านั้น รวมศูนย์อยู่ใน
ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ
ในกระทรวงศึกษาธิการแยกออกเป็นกรมต่าง ๆ
6 กรม คือ

1. กรมการอุดมศึกษา (Department of Higher Education)
2. กรมการศึกษาพื้นฐาน (Department of Basic Education)
3. กรมการศึกษาทางด้านเทคนิค, เกษตร ศาสตร์ และ การศึกษาด้านอาชีพ (Department of Technical, Agricultural & Vocational Education)
4. กรมการศึกษาทางด้านภาษาและ วัฒนธรรมพม่า (Department of Burmese Language & Commission)
5. กรมการวิจัยทางการศึกษา (Department of Educational Research)
6. กรมการทดสอบและการประเมินผล (Department of Examination)

เพราะฉะนั้นโดยสายงานอย่างนี้ งานเกี่ยวกับการ

อุดมศึกษาทั้งหมดก็จะไปขึ้นอยู่กับกรมการอุดมศึกษา สำหรับมหาวิทยาลัยของพม่ามีแยกอยู่ 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นมหาวิทยาลัยที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีอยู่ 9 แห่งคือ

1. มหาวิทยาลัยย่างกุ้ง (University of Rangoon)
2. มหาวิทยาลัยมันตะเล (University of Mandalay)
3. มหาวิทยาลัยมุลเมียน (University of Moulmein)
4. สถาบันเศรษฐศาสตร์ (Institute of Economics)
5. สถาบันศึกษาศาสตร์ (Institute of Education)
6. สถาบันเทคโนโลยี (Rangoon Institute of Technology)
7. สถาบันเกษตรศาสตร์ (Institute of Agriculture)
8. สถาบันสัตวแพทยศาสตร์ (Institute of Veterinary Science)
9. สถาบันวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ (Institute of Computer Science)

นอกเหนือจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันเหล่านี้แล้ว ก็มีมหาวิทยาลัยที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุขอีก 4 แห่ง ซึ่งทุกแห่งชื่อเหมือนกันที่เรียกว่า สถาบันทางการแพทย์ศาสตร์ มีอยู่ที่ย่างกุ้ง 3 แห่ง และที่มันตะเล 1 แห่ง นอกจากสถาบันในระดับมหาวิทยาลัยดังกล่าวแล้ว ก็มีวิทยาลัยต่าง ๆ

ซึ่งจัดการศึกษาระดับ 2 ปี หรือ 4 ปี อีกจำนวนหนึ่ง

- ความคิดเห็นส่วนตัวของท่านรองฯ เกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของประเทศสหภาพพม่า

เรื่องนี้อาจจะเป็นการยากที่จะสรุปโดยเร็ว เพราะวาระเวลาที่ไปสั้นมากและไม่เห็นครอบคลุมได้ไปเยี่ยมชมเฉพาะจุดที่ทางพม่าจัดให้ จะขอกล่าวเท่าที่พอมองเห็นโดยจะแยกเป็น 4 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและจิตใจ ทางด้านเศรษฐกิจ กล่าวได้เลยว่าโดยภาพรวมแล้วพม่ายังล้าหลังประเทศไทยอยู่มาก ประชาชนโดยทั่วไปยังอยู่ในสภาพที่ยากจน พม่าควรจะได้มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอีกมากเท่าที่ได้ไปด้วยกันก็มีผู้เชี่ยวชาญของไทยที่เชี่ยวชาญทางด้านเศรษฐกิจ ได้พยายามเสนอกับผู้ที่มาดูแลว่าน่าจะมีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น เช่น ในกรณีของแม่น้ำอิรวดี ซึ่งเป็นแม่น้ำสายใหญ่มากสายหนึ่ง เราเสนอว่าควรจะได้มีโครงการสร้างเขื่อนต่อธนาคารโลก ซึ่งจะเป็นเขื่อนสร้างพลังไฟฟ้าจากกระแสน้ำ และจะได้ประโยชน์จากการสร้างเขื่อนโดยการขายไฟฟ้าให้กับประเทศไทย ซึ่งเขาก็สนใจมาก

ทางด้านสังคมนั้น เห็นได้ชัดเจนว่าสังคมพม่าเป็นสังคมแบบชาวบ้าน ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ประชาชนยังนั่งโล่ง ผำดู สวมรองเท้าแตะกันอยู่อาศัยตามบ้านซึ่งก่อสร้างอย่างง่าย ๆ ในชนบท

บ้านที่เห็นก็เป็นบ้านเสาไม้ไม่หลังคามุงจาก ส่วนใหญ่ไม่ค่อยเห็นบ้านที่เป็นอาคารถาวรมากนัก ยกเว้นในตัวเมือง เช่นเมืองมณฑลหรือเมืองอย่างกึ่ง แหล่งน้ำที่ใช้ก็ใช้น้ำตามลำธาร ซึ่งน้ำก็มีจำกัด กล่าวได้ว่าสภาพทางสังคมของพม่าไม่ค่อยดีนัก

ทางด้านวัฒนธรรมค่อนข้างจะเห็นได้ชัดเจนว่าชาวพม่ารักษาวัฒนธรรมเก่าไว้มาก และถ้าดูในส่วนอารยธรรมในอดีต ต้องยอมรับว่าที่ประเทศพม่านั้นมีอารยธรรมในอดีตที่ยิ่งใหญ่จริง ๆ เช่น ที่เมืองมณฑล คณะเดินทางได้มีโอกาสชมรั้วพระราชวังด้วย กล่าวได้ว่าพระราชวังในอดีตที่เมืองมณฑลใหญ่โตมาก ใหญ่กว่าพื้นที่ตัววัดพระแก้วของเรามากทีเดียว คงประมาณ 10 เท่า หรืออย่างในเมืองพุกาม มีซากปรักหักพังทางด้านศิลปวัตถุโบราณสถานต่าง ๆ อยู่มากมายเท่าที่ได้ขึ้นไปชมบนศิลปสถานที่มีลักษณะคล้ายเจดีย์ เมื่อมองจากข้างบนลงมาก็จะเห็นว่าแหล่งอารยธรรมต่าง ๆ อยู่โดยรอบ และจากลวดลายปูนปั้นที่เห็น ซึ่งมีลักษณะอ่อนตัวมีลวดลายเช่นเดียวกับลายไทยต่าง ๆ ที่พบในเมืองไทย แต่โดยกลัสนิษฐานทางอายุ ต้องถือว่าอารยธรรมเหล่านี้เกิดขึ้นที่นี้ก่อนที่จะมาที่ประเทศไทย

ทางด้านจิตใจนั้นก็เห็นไม่ชัดเจนนัก แต่ประเมินจากการช่วยเหลือ ดูแลคณะเดินทางของ เราจะเห็นได้ว่าชาวพม่ามีจิตใจสูง โดยเฉพาะชาวพม่าที่อยู่ทางด้านรัฐฉาน ซึ่งเราเรียกว่าเป็นชาวไทยใหญ่ก็มีน้ำใจที่อ่อนละมุน เอื้ออาทร มีจิตใจที่กว้างขวาง โดยภาพรวมคงกล่าวได้ว่า

เป็นคนจนแต่น้ำใจงดงาม ทั้งหมดนี้อาจสรุปได้ว่า

- ในแง่ความเจริญทางวัตถุ (Modernization) พม่าคงล่าหลังไทย 30 - 40 ปี
- ในแง่ความเจริญทางอารยธรรม (Civilization) น่าจะต้องยอมรับว่าพม่าในอดีตเจริญรุ่งเรืองมาก และเป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญ

- ท่านรองฯ คิดว่าการเดินทางไปเยือนสหภาพพม่าในครั้งนี้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากนักน้อยเพียงใด

การไปเยือนพม่าในครั้งนี้ ถ้ามองในแง่ที่ว่าไปเพื่อทำงานให้เกิดประโยชน์ต่อภาพพจน์ของประเทศไทยก็ถือว่าประโยชน์มากและบรรลุทุกวัตถุประสงค์ เพราะว่าในวันสุดท้ายเราได้มีโอกาสเข้าพบ ฯพณฯ ซอหม่อง ซึ่งเป็นผู้นำฝ่ายปกครองในปัจจุบันของพม่า ทางคณะเดินทางได้ส่งผู้แทน 9 คน จากทั้งหมด 28 คน เข้าไปพูดคุยกับ ฯพณฯ ซอหม่อง โดยสรุปก็คือพูดกันในเรื่องการมาเยือนเพื่อแสวงหาแนวทางที่จะกระชับความสัมพันธ์ โดยที่เราแสดงออกว่าเราเป็นคณะนักวิชาการ และมีจุดสำคัญที่เราจะเน้น 2 เรื่องคือ

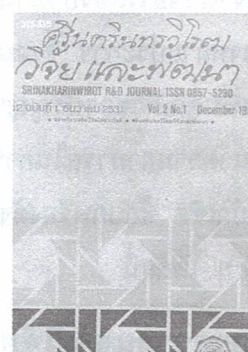
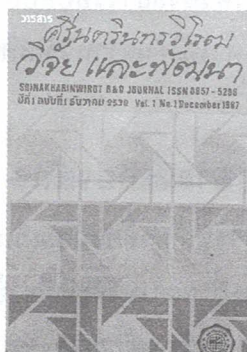
1. การแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรม
2. การแลกเปลี่ยนทางด้านวิชาการ

สำหรับการแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมได้รับทราบจากผู้แทนที่เข้าพบ ฯพณฯ ซอหม่อง เห็นด้วยพร้อมทั้งผู้บริหารระดับสูงของพม่าก็

สนับสนุนให้มีการจัดถึงการแสดงทางด้านวัฒนธรรมพม่าในประเทศไทย

ส่วนการแลกเปลี่ยนทางด้านวิชาการ จะเน้นในระดับอุดมศึกษา เช่นอาจมีการแลกเปลี่ยนนักวิชาการระหว่างไทย - พม่า อาจมีการให้ทุนการศึกษา อาจมีการแลกเปลี่ยนนักวิจัย ซึ่งโดยสรุปก็เป็นแนวทางการร่วมมือที่ดีต่อไปในอนาคตจากการที่ได้พบกับผู้บริหารระดับสูงของพม่าเห็นว่าทุกคนเอาใจใส่และสนใจต่อการไปเยือนของเรา และรับฟังความคิดเห็นของพวกเราอย่าง

จริงจัง เข้าใจว่าทางพม่าคงอยากจะได้บทเรียนจากเราในการที่จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต เพราะเวลานับแต่นี้เป็นต้นไปดูเหมือนว่าพม่ามีแนวทางที่จะเปิดประเทศเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศตามแนวทางสากลพม่านั้นปิดประเทศมานานซึ่งทำให้รู้สึกโดดเดี่ยวและไม่พัฒนาเท่าที่ควร ถ้ามองอย่างนี้แล้วก็ถือว่า การไปเยือนสหภาพพม่าในครั้งนี้ประสบความสำเร็จค่อนข้างสูง

ท่านมีหรือยัง..?

วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา

ฉบับปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือนธันวาคม 2530

ฉบับที่ 2 เดือนเมษายน 2531

ฉบับที่ 3 เดือนสิงหาคม 2531

ฉบับปีที่ 2 ฉบับที่ 1 เดือนธันวาคม 2531

□ราคา ฉบับละ
15 บาท

ติดต่อซื้อได้ที่ฝ่ายวิจัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กทม. 10110

ทางไปรษณีย์ติดต่อในนาม

รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา ปรีดีติลภ

(ผู้จัดการวารสารฯ)

(รณานิติสังขยา ปณ. มศว ประสานมิตร)